

Håkan Hedman, förbundsordförande Njurförbundet, ledamot i styrgruppen för Centrum för personcentrerad vård vid Göteborgs universitet, GPCC, Inger Ros, förbundsordförande Riksförbundet HjärtLung, och Elisabeth Wallenius, ordförande Funktionsrätt Sverige. **Bild:** Jeanette Tenggren/Anders Norderman/Jonas Forsberg (#)

DEBATT

”Det är skillnad på styrsystem och arbetssätt”

Personcentrerad vård är ett etablerat arbetssätt inom vården som har evidens och ska inte blandas samman med värdebaserad vård, skriver tre debattörer.

Publicerad: 2018-03-29 07:00 Skriven av: Håkan Hedman, Inger Ros och Elisabeth Wallenius

Detta är opinionsmaterial. Åsikterna som förs fram här är upphovsmannens egna.

Boston Consulting Group, BCG, har **nyligen publicerat en rapport** ([/artiklar/2018/02/22/bcg-vi-kommer-inte-att-ha-ett-enda-uppdrag/](#)) med titeln "Lever svensk hälso- och sjukvård på lånad tid" i vilken man redovisar en mängd olika faktorer och brister som påverkat utvecklingen. Bland förslagen till förändring vill BCG att ett personcentrerat vårdssystem organiseras.

När BCG nu bytt från värdebaserad vård och i stället talar om "Personcentrerad vårdmodell" så undrar många säkert vad är det för skillnad mellan dessa begrepp och personcentrerad vård. Vi menar att det är viktigt att förklara skillnaderna eftersom mer än hälften av Sveriges landsting håller på med införande av personcentrerad vård.

I värdebaserad vård mäter man utfall av hälsa mot kostnader för grupper av patienter. Det är en ekonomisk styrmodell för att komma åt kostnaderna i vården. Värdebaserad vård är således ett ekonomiskt baserat ledningssystem. Det har införts på bland annat Nya Karolinska sjukhuset med varierande resultat. Någon vetenskaplig utvärdering av värdebaserad vård finns inte enligt en granskning som gjorts av professor Peter Lönnroth i Göteborg.

Personcentrerad vård vilar på andra grunder som inte minst överensstämmer med patientlagens innehåll.

vård. Genom att se patienten (ofta med närstående) som en person med behov, vilja och kapacitet kan man genom ett partnerskap mellan patienten och vårdpersonal skapa gemensamma mål.

Vid Centrum för personcentrerad vård vid Göteborgs universitet har en beskrivning av personcentrerad vård som grundas på tre faktorer tagits fram.

- Lyssna på patienten och förstå vad patienten vill.
- Kom överens om en hälsoplan med mål som vårdpersonal och patient gemensamt skapar i ett utvecklat partnerskap.
- Dokumentera partnerskapet så att både patient (ofta med närstående) och personal vet vad man kommit överens om.

Effekterna av personcentrerad vård enligt denna definition finns utvärderad i mer än 20 kontrollerade vetenskapliga arbeten. Kortare vårdtid på sjukhus, ökad självtillit hos patienter, förbättrad muskelkraft vid fibromyalgi är några exempel på effekter av personcentrerad vård.

“Vi menar att det är viktigt att man är noga med att se skillnaderna.”

Vi menar att det är viktigt att man är noga med att se skillnaderna mellan värdebaserad vård och personcentrerad vård eftersom de grundas på så olika förhållningssätt. Personcentrerad vård och värdebaserad vård kan naturligtvis kombineras. Detta har dock ännu inte testats systematiskt. Inledande försök pågår på Karolinska och Sahlgrenska i Göteborg. För närvarande är det ett omfattande arbete som pågår inom många landsting som valt att införa personcentrerad vård.

Det är centralt att landstingen ser skillnaden mellan ekonomiska styrsystem och arbetssätt.

För oss som patientföreträdare är det angeläget att vården ser personen i patienten – att patienten är en människa med förmågor och resurser som är viktiga för en framgångsrik behandling. Det handlar om att se hela människan. I dag är det många personer med funktionsnedsättning som i mötet med vården upplever att det enda vården ser är funktionsnedsättningen. Genom att aktivt lyssna på patientens berättelse kan möjligheter och behov identifieras, vilka ligger till grund för den gemensamma planeringen av hälso- och sjukvård, och som dokumenteras i en personlig hälsoplan.

Som en konsekvens av personcentrerad vård får den en påverkan på styrsystemen. Nerifrån och upp, inte uppifrån och ner. Personcentrerad vård är ett etablerat arbetssätt inom vården som har evidens och ska inte blandas samman med värdebaserad vård. För att införa personcentrerad vård fullt ut krävs även strukturförändringar inom hela vården.

Relaterat material

BCG: "Vi kommer inte att ha ett enda uppdrag" ([/artiklar/2018/02/22/bcg-vi-kommer-inte-att-ha-ett-enda-uppdrag/](#))

[Tillbaka till Debatt \(/opinion/debatt/\)](#)

Nyhetsbrev

Miss a inga viktiga nyheter. Registrera dig för vårt dagliga nyhetsbrev och få dem direkt i inkorgen.

KLICKA HÄR